

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

“ ” 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

для студентів

спеціальності	035 Філологія
освітнього рівня	другого (магістерського)
спеціалізації	035.01 Українська мова та література
освітньої програми	035.01.05 Прикладна філологія

Київ – 2022

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

для студентів

спеціальності	035 Філологія
освітнього рівня	другого (магістерського)
спеціалізації	035.01 Українська мова та література
освітньої програми	035.01.05 Прикладна філологія

Київ – 2023

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

для студентів

спеціальності	035 Філологія
освітнього рівня	другого (магістерського)
спеціалізації	035.01 Українська мова та література
освітньої програми	035.01.05 Прикладна філологія

Київ – 2022

Розробник: Михайло Вінтонів, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови.

Викладач: Михайло Вінтонів, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол від “ _____ ” _____ 2022 р. № _____

Завідувач кафедри _____ Михайло ВІНТОНІВ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проєктної групи)
_____._____.2022 р.

Гарант освітньої програми (*керівник проєктної групи*) _____ Сніжана ЖИГУН

Робочу програму перевірено
_____._____.2022 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи _____ Світлана ГОРОБЕЦЬ

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. _____ (_____), « _____ » _____

р., протокол № _____

на 2024/2025 н.р. _____ (_____), « _____ » _____

р., протокол № _____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	заочна
<i>Комунікативні стратегії української мови</i>	
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>8 /240</i>
Курс	<i>1</i>
Семестр	<i>1</i>
Кількість змістових модулів з розподілом:	<i>2</i>
Обсяг кредитів	<i>8</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>240</i>
Аудиторні	<i>32</i>
Семестровий контроль	<i>-</i>
Самостійна робота	<i>208</i>
Форма семестрового контролю	<i>Іспит</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом дисципліни «Комунікативні стратегії української мови» є функціонування мови в сфері масової комунікації.

Мета дисципліни:

- розширення знань про типологію комунікативних стратегій, закони спілкування;
- ознайомлення студентів з типами граматичного опису в рамках функціонально-граматичних досліджень;
- набуття знань про особливості комунікативного процесу, його структурування, правила проведення спілкування;
- забезпечення оволодіння комунікативними нормами та стратегіями сучасного українського мовлення.

Під час вивчення дисципліни студенти, майбутні фахівці в галузі філології **набувають таких програмних компетентностей:**

ІК – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу, в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

ЗК 1 – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 2 – здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК 4 – уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 5 – здатність працювати в команді і автономно;

ЗК 7 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 9 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 10 – здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК 11 – здатність проведення дослідження на належному рівні;

ЗК 12 – здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ФК 1 – здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах;

ФК 3 – здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
 ФК 4 – здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
 ФК 6 – здатність застосовувати поглиблені знання з української мови і літератури для вирішення професійних завдань;
 ФК 7 – здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі досліджень з української філології;
 ФК 8 – усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату;
 ФЛ 9 – здатність до створення, редагування, реферування і систематизації текстів усіх типів, зокрема перекладних.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Навчання за дисципліною спрямоване на отримання таких **результатів навчання**:

РН-1 – оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
 РН-2 – упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування: презентувати результати досліджень державною та іноземними мовами;
 РН-3 – застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі;
 РН- 5 – знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня;
 РН- 9 – характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації;
 РН- 11 – здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна			Самостійна
		лекції	практичні		
Змістовий модуль І. Природа, компоненти і форми комунікативних стратегій					
Тема 1. Історія становлення комунікативних тактик та стратегій.	30	2	2		26
Тема 2. Динаміка комунікативних стратегій	30	2	-	2	26
Тема 3. Основні закони комунікативних стратегій	30	2	2		26
Тема 4. Різновиди комунікативних стратегій за формою вияву	30	2	-	2	26

Разом за модуль I	120	8	4	4	104
Змістовий модуль II.					
Засоби мовного коду в комунікативній діяльності					
Тема 5. Етика і психологія в комунікативних стратегіях: закономірності кореляції	30	2	2		26
Тема 6. Комунікативні девіації	30	2		2	26
Тема 7. Засоби реалізації сугестії в комунікативних стратегіях	30	2	2		26
Тема 8. Комунікативні стратегії ЗМК	30	2		2	26
Разом за модуль II	120	8	4	4	104
Усього за курс	240	16	8	8	208

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

ПРИРОДА, КОМПОНЕНТИ І ФОРМИ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ

Тема 1. Історія становлення комунікативних тактик та стратегій

Витоки теорії мовленнєвої діяльності та комунікативних стратегій. Античні й середньовічні підходи до комунікативних стратегій. 19 століття у вивченні комунікативних стратегій. Аналіз комунікативних стратегій у 20 – поч. 21 ст.

Тема 2. Динаміка комунікативних стратегій

Основні поняття комунікативних стратегій. Ситуація спілкування. Схема учасників мовленнєвого спілкування. Функції комунікативних стратегій.

Тема 3. Основні закони комунікативних стратегій

Типологія комунікативних стратегій. Основні правила (закони) типологізації комунікативних стратегій. Моделі комунікативних стратегій.

Тема 4. Різновиди комунікативних стратегій за формою вияву

Мовленнєва інтенція. Внутрішнє мовлення: створення, перебіг комунікативного процесу. Особливості зовнішнього мовлення. Закономірності вияву комунікативних стратегій.

Змістовий модуль II.

Засоби мовного коду в комунікативній діяльності

Тема 5. Етика і психологія в комунікативних стратегіях: закономірності кореляції

Моральні цінності співрозмовників. Мовний етикет. Психологічна готовність до спілкування: концентрація уваги та тренування пам'яті. Роль контактної зони в комунікації. Соціальні ролі та комунікативні стратегії.

Тема 6. Комунікативні девіації

Сутність і природа мовленнєвих девіацій. Типологія комунікативних девіацій крізь призму комунікативних стратегій.

Тема 7. Засоби реалізації сугестії в комунікативних стратегіях

Імперативність, імперативне висловлення. Імперативність та сугестія. Форми реалізації сугестії в імперативних висловленнях. Моделі імперативних висловлень як вияв мовної сугестії.

Тема 8. Комунікативні стратегії в ЗМК

Комунікативна стратегія, комунікативна тактика. Стратегічно важливі компоненти ЗМК. Параметри текстів ЗМК та комунікативні стратегії. Стратегії реалізації комунікативних намір мовців у ЗМК. Глобальні та допоміжні засоби в ЗМК.

VI. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
2.	Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2
3.	Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
	Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
4.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	4	20	4	20
Разом						136
Максимальна кількість балів: 136						
Розрахунок коефіцієнта: $136/60 \approx 2,3$						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I.

Природа, компоненти і форми комунікативних стратегій

Тема 1. Історія становлення комунікативних тактик та стратегій

Завдання 1. Ознайомтеся із працею Г.Г. Почепцов Г. Г. Сучасні інформаційні війни. та виокремте дискусійні питання, актуальні для сучасної теорії комунікативних стратегій.

Тема 2. Динаміка комунікативних стратегій

Завдання 2. Користуючись рекомендованою літературою підготуйте презентацію (до 20 слайдів) про динаміку комунікативних стратегій.

Тема 3. Основні закони комунікативних стратегій

Завдання 3. Користуючись рекомендованою літературою до курсу дайте коротку письмову відповідь (до 3 абзаців на запитання).

Домінантні критерії, що відрізняють основні закони комунікативних стратегій.

Тема 4. Різновиди комунікативних стратегій за формою вияву

Завдання 4. Розгляньте чинники, що пов'язані із закономірностями вияву комунікативних стратегій.

Змістовий модуль II.

Засоби мовного коду в комунікативній діяльності

Тема 5. Етика і психологія в комунікативних стратегіях: закономірності кореляції

Завдання 5. Опишіть (не більше ніж 2 тис. знаків) кореляцію психології співрозмовників та комунікативні стратегії мовця.

Тема 6. Комунікативні девіації

Завдання 6. Характеризуйте сітність комунікативних девіацій.

Тема 7. Засоби реалізації сугестії в комунікативних стратегіях

Завдання 7. Опишіть (не більше ніж 2 тис. знаків) моделі імперативних висловлень як вияв мовної сугестії.

Тема 8. Комунікативні стратегії в ЗМК

Завдання 8. Опишіть (не більше ніж 2 тис. знаків) Стратегії реалізації комунікативних намір мовців у ЗМК.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Природа, компоненти і форми комунікативних стратегій			
Тема 1. . Історія становлення комунікативних тактик та стратегій	конспект тез	5	II-III
Тема 2. Динаміка комунікативних стратегій	презентація	5	IV
Тема 3. Основні закони комунікативних стратегій	коротка письмова відповідь	5	V
Тема 4. Різновиди комунікативних стратегій за формою вияву	коротка письмова відповідь	5	VI

Разом за змістовий модуль: 20 балів			
Змістовий модуль II. Засоби мовного коду в комунікативній діяльності			
Тема 5. Етика і психологія в комунікативних стратегіях: закономірності кореляції	коротка письмова відповідь	5	VII
Тема 6. Комунікативні девіації	конспект тез + коротка письмова відповідь	5	IX-X
Тема 7. Засоби реалізації сугесії в комунікативних стратегіях	коротка письмова відповідь + відповідь на практичному занятті	5	XI-
Тема 8. Комунікативні стратегії ЗМК	коротка письмова відповідь + відповідь на практичному занятті	5	XV
Разом за змістовий модуль: 20 балів			
Разом за курс: 40 балів			

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна кількість балів за одне завдання або завдання за однією з тем – 5 балів

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Значення оцінки
5 балів	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обґрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований аналіз мови медіа; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка "відмінно").
4 бали	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки в аналізі мови медіа, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгвістичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка "добре").
3 бали	виконано не всі завдання; студент припускається грубих помилок, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати аналізу; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка "задовільно").
1 – 2 бали	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може здійснити аналіз мови медіа; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка "незадовільно").

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Комунікативні стратегії української мови».

До складання екзамену допускаються студенти, які відпрацювали всі практичні та семінарські заняття та виконали блок самостійної роботи.

Критерії оцінювання

Проведення семестрового контролю здійснюватиметься за сумарною кількістю балів, що є результатом поточного оцінювання, поділених на коефіцієнт 2,3 (табл. 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів).

Контроль проводитиметься в письмовій формі: 40 тестових завдань. За кожен правильну відповідь 1 б.

6.5 Орієнтовний перелік тем для семестрового контролю

1. Витоки теорії комунікативної стратегії.
2. Основні поняття спілкування. Ситуація спілкування.
3. Схема учасників мовленнєвого спілкування. Функції спілкування.
4. Види діяльності. Типологія спілкування.
5. Основні правила (закони) спілкування.
6. Особливості міжособистісного спілкування.
7. Моделі комунікації та комунікативні стратегії.
8. Створення та сприйняття інформаційного контексту.
9. Розуміння як складова комунікативного процесу.
10. Говоріння та слухання у мовленнєвій діяльності.
11. Мовленнєва інтенція. Внутрішнє мовлення: створення, перебіг комунікативного процесу.
12. Особливості зовнішнього мовлення.
13. Закони логіки та використання їх у комунікації.
14. Різновиди логічних помилок.
15. Моральні цінності співрозмовників.
16. Мовний етикет. Психологічна готовність до спілкування: концентрація уваги та тренування пам'яті.
17. Роль контактної зони в комунікації. Соціальні ролі.
18. Основні правила ведення мовлення. Етикет і мовлення.
19. Стили мовлення. Жанри мовлення.
20. Комунікативна грамотність. Аналіз текстових фрагментів.
21. Мова, мовлення і процеси реченнєвомисленнєвої діяльності. Мова і свідомість.
22. Засоби реалізації сугестії в комунікативних стратегіях
23. Імперативність, імперативне висловлення. Імперативність та сугестія. Форми реалізації сугестії в імперативних висловленнях. Моделі імперативних висловлень як вияв мовної сугестії.
24. Комунікативні стратегії в ЗМК
25. Комунікативна стратегія, комунікативна тактика.
26. Стратегії реалізації комунікативних намір мовців у ЗМК. Глобальні та допоміжні засоби в ЗМК.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Таблиця

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань

	балів	(умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

«Комунікативні стратегії української мови»

лекції – 16 год., практичні заняття – 8 год., семінарські заняття – 8 год. самостійна робота – 208 год.,
семестровий контроль – іспит

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Природа, компоненти і форми комунікативних стратегій				Засоби мовного коду в комунікативній діяльності			
Кількість балів за модуль	68 б				68 б			
Теми лекційних занять	Тема 1. Історія становлення комунікативних тактик та стратегій (1 бал)	Тема 2. Динаміка комунікативних стратегій (1 бал)	Тема 3. Основні закони комунікативних стратегій (1 бал)	Тема 4. Різновиди комунікативних стратегій за формою вияву (1 бал)	Тема 5. Етика і психологія в комунікативних стратегіях: закономірності кореляції (1 бал)	Тема 6. Комунікативні девіації (1 бал)	Тема 7. Засоби реалізації сугестії в комунікативних стратегіях (1 бал)	Тема 8. Комунікативні стратегії ЗМК (1 бал)

Теми практичних занять	Тема 1. Історія становлення комунікативних тактик та стратегій (11 б.)		Тема 2. Основні закони комунікативних стратегій (11 б.)		Тема 3. Етика і психологія в комунікативних стратегіях: закономірності кореляції (11 б.)		Тема 4. Засоби реалізації сугесії в комунікативних стратегіях (11 б.)	
Теми семінарських занять		Тема 1. Динаміка комунікативних стратегій (11 б.)		Тема 2. Різновиди комунікативних стратегій за формою вияву (11 б.)		Тема 3. Комунікативні девіації (11 б.)		Тема 4. Комунікативні стратегії ЗМК (11 б.)
Самостійна робота	20 балів					20 балів		
Підсумковий контроль					Іспит			

Рекомендовані джерела Основна література

1. Глущенко А. Комунікативні стратегії і мовленнєві тактики. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. Дрогобич : Посвіт, 2022. С.25–32.
2. Інформаційно-комунікаційні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
3. Почепцов Г. Г. Сучасні інформаційні війни. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.
4. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підручник для студ. галузі 0303 «Журналістика та інформація». Київ : Вид. центр Просвіта, 2008. 260 с.
5. Соловйов С. Г. Основні характеристики стратегічних комунікацій *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія : Державне управління. 2016. Вип. 1. С. 165–170.

Додаткова література

6. Комунікація уряду із суспільством / Я. Журба, В. Андрусів // Аналітичний документ – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://analytic.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/Brief.pdf>.
7. Литвинова Л. В. Теоретичні аспекти розвитку комунікації в органах публічної влади в Україні / Л. В. Литвинова, Ю. В. Збираник // Державне управління : теорія та практика. – 2015. – № 2. – С. 4–11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.e-patp.academy.gov.ua/2015_2/3.pdf.
8. Abraham A. J. The Strategic Communications Process – How to Get Our Message Out More Effectively. – Washington: National Defense University, National War College Paper, 2004. – 244 p.
9. Strategic communications and national strategy. Chatham House Report [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/International%20Security/r0911stratcomms.pdf>.